

Lagrådsremiss

Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 2 mars 2017

Morgan Johansson

Alexandra Wilton Wahren
(Justitiedepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår åtgärder som syftar till att behålla ett sammanhållet mottagande när tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel. Förslagen innebär följande.

- Personer som ansöker om ett fortsatt uppehållstillstånd innan det tidigare tillståndet löper ut ska inte omfattas av lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) på nytt.
- Personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som skyddsbehövande ska endast omfattas av lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. om de inte är folkbokförda här i landet.
- Socialförsäkringsbalken och studiestödslagen ändras så att bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner samt studiehjälp och studiestöd ska kunna betalas ut även om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har upphört att gälla. Det gäller om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd lämnas in innan tillståndet löper ut.
- EU-medborgare ska endast omfattas av LMA om det finns synnerliga skäl.
- Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpning av LMA.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.....	7
2.3	Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	10
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.	13
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Nuvarande ordning för mottagande av asylsökande och nyanlända	15
5	Hur den tillfälliga lagen påverkar tillgången till de sociala trygghetssystemen.....	18
5.1	Folkbokföring och bosättning enligt socialförsäkringsbalken	18
5.2	Arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättning	19
5.3	Etableringsinsatser	20
5.4	LMA blir tillämplig igen	20
5.5	Oklart vilket regelverk som gäller i fråga om hälso- och sjukvård och tandvård.....	21
6	Regelverket behöver anpassas till att huvudregeln under en period kommer att vara att uppehållstillstånd är tidsbegränsade.....	21
7	Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd	22
7.1	Den som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd ska inte omfattas av mottagandesystemet på nytt	22
7.2	Tillgång till bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken	26
7.3	Tillgång till studiestöd.....	28
8	EU-medborgare i mottagandesystemet	30
8.1	Mottagande av EU-medborgare som ansöker om asyl	30
8.1.1	Gällande regler om EU-medborgare som söker asyl.....	30
8.1.2	Den fria rörligheten för arbetstagare och för icke-aktiva migranter	31
8.2	Huvudregeln bör vara att EU-medborgare undantas från LMA	32

9	Mottagande av personer som ska överföras enligt Dublinförordningen.....	34
9.1	Det som gäller enligt LMA vid avvisning och utvisning ska gälla också vid beslut om överföring.....	34
10	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	35
11	Kostnader och andra konsekvenser	36
12	Författningskommentar	39
12.1	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	39
12.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.....	40
12.3	Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	42
12.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.	44
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd (Ds 2016:45).....	46
Bilaga 2	Promemorians lagförslag	47
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	55

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
3. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),
4. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.,
5. lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Häri genom föreskrivs att 5 kap. 12 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

12 §

Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får bosättningsbaserade förmåner lämnas utan hinder av att tillståndet har upphört att gälla, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Förmåner enligt första stycket lämnas dock inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om

Förmåner enligt första stycket lämnas inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om

förmånerna är av motsvarande förmånerna är av motsvarande
karaktär. karaktär.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 a–1 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlännningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlännning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlännning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från

¹ Senaste lydelse 2010:532.

någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

1 a §

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

Utlänningar som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater omfattas av denna lag endast om det finns synnerliga skäl för det.

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt denna lag har upphört omfattas inte av lagen om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen (2005:716) omfattas inte av denna lag. Det samma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

1 b §

1 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda

från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

1 c §

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

2.3 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Häri genom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395) dels att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 4 a § och 3 kap. 4 a § med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare. Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

4 a §

Studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på

¹ Senaste lydelse 2013:608.

samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

3 kap. 4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

² Senaste lydelse 2013:608.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

4 a §

Studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiemedel lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiemedel lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser *och som inte är folkbokförda här i landet,*

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte utlänningslag som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte en utlänningslag som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

¹ Senaste lydelse 2013:647.

2.5 Lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 2 § skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.

2 §¹

Med bosatt i landet avses i denna lag den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Som bosatt i landet ska vid tillämpningen av denna lag anses även den som inte är folkbokförd här men som

1. omfattas av 1 § första eller tredje stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., eller 1. omfattas av 1 § första stycket eller 1 a § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

2. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716),

3. har rätt till utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer,

4. är familjemedlem till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning eller som avses i 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall och som inte omfattas av 3, eller

5. vistas här utan stöd av myndighetsbeslut eller författning.

Har ett beslut om avvisning eller utvisning meddelats mot någon som avses i andra stycket 1 ska denne fortfarande anses vara bosatt i Sverige på den grunden till dess att han eller hon lämnar landet. Om den som avvisats eller utvisats håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas ska personen dock anses som bosatt i Sverige på den grund som anges i andra stycket 5.

Begränsningar i rätten till utbildning för dem som avses i andra stycket följer av 3 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2017.

¹ Senaste lydelse 2013:298.

3 Ärendet och dess beredning

Sedan den 20 juli 2016 gäller lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, nedan kallad den tillfälliga lagen. Lagen innebär att det svenska regelverket om möjlighet att bevilja uppehållstillstånd i Sverige tillfälligt anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Huvudregeln i den tillfälliga lagen är att de som beviljas uppehållstillstånd i Sverige får tidsbegränsade uppehållstillstånd. Enligt utlänningslagen (2005:716) är huvudregeln att skyddsbehövande får permanenta uppehållstillstånd. Det förhållandet att tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel och att dessa måste förnyas påverkar vilka välfärdsförmåner personer som beviljas uppehållstillstånd i Sverige har rätt till. I förarbetena till den tillfälliga lagen anges att dessa frågor ska ses över (prop. 2015/16:174).

Inom Justitiedepartementet har därför departementspromemorian Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd (Ds 2016:45) utarbetats. En sammanfattning av promemorian och promemorians lagförslag finns i *bilaga 1* och *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissvaren finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2016/09197/L7).

4 Nuvarande ordning för mottagande av asylsökande och nyanlända

Det som i de flesta fall är avgörande för vilken social trygghet en person som vistas i Sverige har rätt till, dvs. vilka sociala förmåner han eller hon är berättigad till och vilken hälso- och sjukvård som ska erbjudas honom eller henne, är om personen anses bosatt här. Kriterierna för när en person anses bosatt i Sverige varierar mellan olika lagar men ledning för tolkningen av bosättningsbegreppet hämtas ofta från bestämmelserna i folkbokföringslagen (1991:481).

Enligt folkbokföringslagen ska en person anses vara bosatt här i landet om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila i landet under minst ett år. Den som efter inflyttning anses vara bosatt i Sverige ska folkbokföras. En utlänningsom som är skyldig att ha uppehållstillstånd ska dock inte folkbokföras om han eller hon saknar ett sådant tillstånd (4 § första stycket). Bestämmelserna i folkbokföringslagen innebär således att en utlänningsom som flyttar till Sverige och avser att tillbringa minst ett år här ska folkbokföras förutsatt att han eller hon har ett uppehållstillstånd när ett sådant krävs. Den som är bosatt i folkbokföringslagens mening har rätt till en rad förmåner. Det gäller t.ex. vård enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), förkortad HSL. Landstingen ansvarar för att erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget (3 §). En

motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § i den nya hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som träder i kraft den 1 april 2017. Vidare ska landstingen enligt tandvårdslagen (1985:125) erbjuda en god tandvård åt dem som är bosatta inom landstinget (5 §). Folkbokföringen styr även vem som omfattas av insatser enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, nedan kallad etableringslagen, (2 §) och lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning, nedan kallad bosättningslagen (2 och 3 §§). Även skollagen (2010:800) använder folkbokföringen som definition för bosättning (29 kap. 2 §). Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt och rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola (7 kap. 2 och 3 §§).

När det gäller tillgång till förmåner på socialförsäkringsområdet gäller ett annat bosättningsbegrepp än det som finns i folkbokföringslagen. Enligt socialförsäkringsbalken anses en person vara bosatt i Sverige om han eller hon har sin egentliga hemvist i landet. Den som kommer till Sverige och kan antas komma att vistas här längre tid än ett år ska anses vara bosatt i landet (5 kap. 2 § och 3 § andra stycket). För att omfattas av socialförsäkringsskyddet ska den enskilde dessutom uppfylla de särskilda villkoren i 5 kap. socialförsäkringsbalken. Ett sådant villkor är att den enskilde har uppehållstillstånd (5 kap. 12 §). En person som anses vara bosatt i Sverige enligt bestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringsbalken är försäkrad för de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna, t.ex. föräldrapenning på lägstnivå och grundnivå, barnbidrag, underhållsstöd, garantipension och bostadsbidrag.

Vissa förmåner är emellertid inte knutna till bosättning i Sverige utan i stället till uppehållstillståndet i sig. Det gäller t.ex. rätten till studiestöd. För rätt till studiehjälp och studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) krävs som huvudregel ett permanent uppehållstillstånd (2 kap. 4 § och 3 kap. 4 §). Lån till hemutrustning kan beviljas till den som har fått uppehållstillstånd och som har tagits emot i en kommun efter att ha varit registrerad vid en flyktingförläggning enligt förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar.

Asylsökande anses inte bosatta i Sverige enligt de nämnda bestämmelserna men har tillgång till vissa begränsade förmåner enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Det handlar bl.a. om rätt till logi och dagersättning. Vuxna asylsökande har också tillgång till viss begränsad vård enligt lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl. Asylsökande barn har däremot tillgång till samma hälso- och sjukvård och tandvård som bosatta barn. Asylsökande ska anses som bosatta i landet vid tillämpning av skollagen. De har samma rätt till utbildning som skolpliktiga barn men har endast rätt till utbildning i gymnasieskola och gymnasiesärskola under förutsättning att de har påbörjat utbildningen innan de har fyllt 18 år. De har inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna eller utbildning i svenska för invandrare (29 kap. 2–3 §§).

I vissa fall kan personer omfattas av LMA även efter det att de har beviljats ett uppehållstillstånd. Utlänningar som vistas på förläggning har rätt till bistånd enligt LMA även efter det att de har beviljats uppehållstillstånd om de inte anvisats eller kunnat utnyttja en anvisad plats i en

kommun. Utlänningar som inte vistas på förläggning har rätt till bistånd enligt LMA under en månad från den dag de har beviljats uppehållstillstånd. Även den som haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd av skyddsskäl omfattas enligt 1 § LMA om han eller hon ansöker om ett nytt sådant uppehållstillstånd när det första löper ut. Den som omfattas av LMA har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av liknande karaktär (1 § andra stycket LMA). Bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken lämnas inte heller för tid som bistånd enligt LMA har lämnats till den försäkrade, om förmånerna är av motsvarande karaktär (5 kap. 12 § andra stycket socialförsäkringsbalken).

Socialförsäkringsbalken innehåller också bestämmelser om arbetsbaserade förmåner som t.ex. föräldrapenning på grundnivå eller sjukpenningnivå, tillfällig föräldrapenning, sjukpenning, inkomstrelaterad sjukersättning, arbetsskadeersättning och inkomstgrundad ålderspension. Förmånerna regleras i 6 kap. socialförsäkringsbalken. För att vara berättigad till arbetsbaserade förmåner krävs att man arbetar i Sverige (6 kap. 2 §). Den som enligt utlänningslagen behöver ha arbetstillstånd eller ett uppehållstillstånd med motsvarande verkan har inte rätt till arbetsbaserade förmåner förrän ett sådant tillstånd har beviljats. Ersättning, med undantag för arbetsskadeersättning, får lämnas tidigast från och med den dag då tillståndet börjar gälla (6 kap. 14 §).

Personer som har ett permanent uppehållstillstånd behöver inte ha arbetstillstånd (2 kap. 8 c § 3 och 6 kap. 1 § UtL). En ansökan om arbetstillstånd får inte beviljas efter inresan i Sverige. Detta gäller dock inte för personer som kan få ett uppehållstillstånd beviljat efter inresan i Sverige (6 kap. 3 och 4 §§ UtL). Utlänningslagens bestämmelser om vem som måste ha ett arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige kompletteras av en bestämmelse i utlänningsförordningen (2006:97). Den som har haft arbetstillstånd för en tid av minst sex månader och som inom giltighetstiden för tillståndet ansöker om förlängning, behöver inte ha arbetstillstånd för tiden till dess att tillståndsfrågan har avgjorts eller, om beslut om utvisning meddelas, till dess utvisningsbeslutet har fått laga kraft (5 kap. 3 § andra stycket).

Personer som arbetar i Sverige kan också ha rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen om de blir arbetslösa. Ersättning från arbetslöshetsförsäkringen regleras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och förutsätter att personen uppfyller de allmänna villkoren i den. Det handlar bl.a. om att vara anmäld hos Arbetsförmedlingen och att stå till arbetsmarknadens förfogande (9 §). Det ställs också krav på att personen har arbetat i viss omfattning för att uppfylla det s.k. arbetsvillkoret (12–15 §§).

5 Hur den tillfälliga lagen påverkar tillgången till de sociala trygghetssystemen

5.1 Folkbokföring och bosättning enligt socialförsäkringsbalken

Den tillfälliga lagen innebär att en person som beviljas uppehållstillstånd som flykting beviljas ett uppehållstillstånd som är giltigt i tre år och en alternativt skyddsbehövande i 13 månader (5 §). Även personer som beviljas tillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder ska beviljas uppehållstillstånd som är giltiga i 13 månader (12 och 15 §§). Enligt ett aktuellt lagförslag (se lagrådsremissen Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå) kommer det även att bli möjligt att enligt den tillfälliga lagen få uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, fortsatta sådana studier och för etablering på arbetsmarknaden efter sådana studier. Normalt kommer dessa tillstånd att ha en giltighetstid som är längre än 13 månader. En utlänning som beviljas ett uppehållstillstånd om minst ett år ska folkbokföras och anses bosatt här i folkbokföringslagens mening. För att anses bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken krävs att personen har ett uppehållstillstånd som gäller längre tid än ett år. Eftersom de tidsbegränsade uppehållstillstånden enligt den tillfälliga lagen har tillräckligt lång giltighetstid för att kunna ligga till grund för folkbokföring och för att personen ska kunna anses vara bosatt i Sverige enligt socialförsäkringsbalken kommer de som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen att omfattas av de flesta delar av välfärdssystemet på samma sätt som om de hade fått ett permanent uppehållstillstånd. Det blir heller ingen skillnad i förhållande till förmåner som inte ställer något krav på att uppehållstillståndet har en viss längd, t.ex. hemutrustningslån.

Fråga uppkommer emellertid om vad som gäller när uppehållstillståndet löper ut. Även om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd lämnas in innan det första tillståndet löper ut är det långt ifrån säkert att den hinner prövas innan tillståndet har upphört att gälla. En faktor av betydelse i sammanhanget är Migrationsverkets handläggningstider som f.n., och en längre tid framöver, kan förväntas vara ovanligt långa till följd av det stora antal asylsökande som kom till Sverige hösten 2015. Folkbokföringslagens bestämmelser om avregistrering är inte kopplade till att en persons uppehållstillstånd löper ut. Det är i stället var personen kan antas vistas som avgör om han eller hon ska avregistreras från folkbokföringen. Enligt folkbokföringslagen ska den som kan komma att regelmässigt tillbringa sin dygnsvila utom landet under minst ett år avregistreras från folkbokföringen som utflyttad. Om en person som måste ha uppehållstillstånd för att få vistas i landet saknar ett sådant

tillstånd ska det särskilt beaktas vid bedömningen av om det finns skäl att avregistrera någon från folkbokföringen (20 §). Enligt förarbetena till folkbokföringslagen är en viktig utgångspunkt för folkbokföringen att personer inte ska riskera att avregistreras enbart av det skälet att handläggningen av ett ärende om uppehållstillstånd drar ut på tiden eller att det uppstår någon form av missförstånd i ett sådant ärende (prop. 2012/13:120 s. 56). Det förhållande att en persons uppehållstillstånd löper ut innebär således inte i sig att personen ska avregistreras från folkbokföringen.

När det gäller socialförsäkringsförmåner innebär däremot ny domstolspraxis att personer vars tidsbegränsade uppehållstillstånd har upphört att gälla inte längre kan få bosättningsbaserade förmåner. Enligt 5 kap. 12 § första stycket socialförsäkringsbalken får dessa förmåner lämnas till den som enligt utlänningslagen behöver ha uppehållstillstånd tidigast från och med den dag ett sådant tillstånd börjar gälla, om det inte finns synnerliga skäl för att förmånen lämnas även om sådant tillstånd inte har beviljats. Högsta förvaltningsdomstolen har funnit att den bestämmelsen innebär att den försäkrade vid tidpunkten för försäkringsfallet måste ha ett uppehållstillstånd för att kunna få bosättningsbaserade förmåner. En förlust av ett uppehållstillstånd eller det förhållandet att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har löpt ut medför att den försäkrade inte kan få bosättningsbaserade förmåner. Endast om det finns synnerliga skäl kan förmåner lämnas trots att det inte finns något uppehållstillstånd beviljat (HFD 2016 ref. 43). Det förhållandet att det uppstår ett glapp mellan tidsbegränsade uppehållstillstånd och att detta påverkar möjligheten att få socialförsäkringsförmåner är alltså en problematik som har funnits även innan den tillfälliga lagen började gälla. Den tillfälliga lagen innebär dock att detta kommer att bli mer omfattande och påverka fler personer än tidigare.

5.2 Arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner och arbetslöshetsersättning

När det gäller arbetsbaserade socialförsäkringsförmåner finns ett krav på arbetstillstånd som motsvarar det krav på uppehållstillstånd som gäller för bosättningsbaserade förmåner. Kravet gäller den som enligt utlänningslagen behöver ha ett sådant tillstånd. Den som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd behöver arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige. Eftersom en utlänning som behöver arbetstillstånd får arbeta i Sverige utan arbetstillstånd under den tid en ansökan om arbetstillstånd prövas kan arbetsbaserade förmåner betalas ut när ett tidigare tillstånd har upphört att gälla förutsatt att personen har sökt om ett nytt tillstånd i tid. Det förhållandet att tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel och att det därmed kommer att krävas arbetstillstånd för att få arbeta i Sverige kommer därför inte att påverka rätten till arbetsbaserade förmåner.

Rätten till arbetslöshetsersättning påverkas inte av vilken typ av uppehållstillstånd som personen har. Arbetslöshetsersättning baseras på det förvärvsarbete som personen utfört i Sverige. För att få ersättning krävs att personen står till arbetsmarknadens förfogande.

5.3 Etableringsinsatser

När en person har fått uppehållstillstånd ska Arbetsförmedlingen enligt etableringslagen upprätta en individuell plan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering, en s.k. etableringsplan. Etableringsplanen ska utformas tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer och innehålla bl.a. kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, samhällsorientering och aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet. Planen ska omfatta högst 24 månader (6–8 §§). Av etableringslagens förarbeten framgår att etableringsplaner kan behöva revideras för en nyanländ som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och som har lämnat in en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, och att planen bör förlängas under tiden ansökan prövas under förutsättning att det finns ett fortsatt behov av insatser (prop. 2009/10:60 s. 70).

När det gäller insatser enligt etableringslagen har en departementspromemoria nyligen remitterats, med förslag som syftar till att minska onödig administration och skapa förutsättningar för en ökad flexibilitet och effektivitet i uppdraget (Ds 2016:35 Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet). I promemorian föreslås den nuvarande etableringslagen ersättas av en ny lag som i huvudsak reglerar det statliga ansvaret för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Av den nya lagen ska det uttryckligen framgå att lagen gäller även för nyanlända som har haft ett uppehållstillstånd och som inom giltighetstiden för uppehållstillståndet ansökt om ett fortsatt tillstånd. Det innebär att nyanlända under hela perioden för prövningen av ansökan om fortsatt uppehållstillstånd kommer att omfattas av Arbetsförmedlingens ansvar att erbjuda etableringsinsatser. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

I promemorian föreslås också att etableringsinsatserna i högre grad ska regleras på förordningsnivå. Arbetet med de nya förordningarna pågår för närvarande inom Regeringskansliet. Inriktningen på arbetet är att det faktum att individens ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ännu inte har hunnit prövas inte ska innebära någon begränsning av individens tillgång till etableringsinsatser.

5.4 LMA blir tillämplig igen

LMA omfattar bl.a. utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande (1 §). Det innebär att en person som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande omfattas av LMA och har rätt till bistånd enligt den lagen. En följd av detta är att rätten till vissa av de förmåner som den enskilde har haft rätt till under tiden han eller hon har haft uppehållstillstånd faller bort eller begränsas. Det gäller t.ex. bistånd enligt socialtjänstlagen och bostättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken.

Eftersom den som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd omfattas av LMA ska han eller hon på nytt skrivas in i Migrationsverkets mottagningsssystem. Den enskilde kan då välja att flytta till ett anläggningsboende i Migrationsverkets regi och i sådana fall har kommunen inte längre någon rätt till ersättning för mottagandet.

5.5 Oklart vilket regelverk som gäller i fråga om hälsovård, sjukvård och tandvård

Lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. omfattar utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande (1 §). Det innebär att en person som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande omfattas av lagen. Visserligen är personen fortfarande folkbokförd och omfattas därmed också av HSL och tandvårdslagen. Det saknas emellertid reglering om vilken lagstiftning som har företräde i en sådan situation.

6 Regelverket behöver anpassas till att huvudregeln under en period kommer att vara att uppehållstillstånd är tidsbegränsade

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen kan förlängas. Det skyddsbehov som ligger till grund för det tidsbegränsade uppehållstillståndet kommer i regel att finnas kvar när tillståndet löper ut vilket innebär att många kommer att beviljas ett fortsatt uppehållstillstånd. Enligt lagförslaget i lagrådsremissen Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå kommer det även att bli möjligt att enligt den tillfälliga lagen få uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå, fortsatta sådana studier och för etablering på arbetsmarknaden efter sådana studier. Det finns därför starka skäl för att behålla ett sammanhållet och effektivt mottagande, både för att ge den enskilde möjlighet till en god etablering i samhället och för att ge myndigheter och kommuner goda förutsättningar för sin verksamhet. Den tillfälliga lagen bör därför inte leda till att personer ska återgå till mottagandesystemet eller tvingas avstå från förmåner och etableringsinsatser endast av det skälet att hans eller hennes ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ännu inte har hunnit prövas. En sådan ordning skulle riskera att skapa stora praktiska problem för individen och även riskera att försvåra etablering i arbets- och samhällslivet. Om rätten till förmåner skulle falla bort är det sannolikt att många inte längre skulle ha råd att bo kvar i den kommun där de påbörjat sin etablering utan vara tvungna att lämna bosättningskommunen för att få en boendeplats på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden. Om

personen sedan skulle bli beviljad ett fortsatt uppehållstillstånd och han eller hon vill bli erbjuden boende i en kommun i enlighet med bostättningslagen, är det inte säkert att anvisning kan ske till samma kommun där personen bodde efter att det första uppehållstillståndet beviljades. Detta är inte rimligt utifrån perspektivet att individen bör ges så goda och stabila förutsättningar som möjligt att etablera sig i arbets- och samhällslivet. En sådan ordning skulle sannolikt innebära en ökad stress och ohälsa för de som drabbas. Ur ett barnperspektiv skulle en sådan bristande kontinuitet i boendet innebära återkommande uppbrott och byte av förskola och skola. Det skulle också innebära att kommuner och myndigheter skulle drabbas av ökade kostnader och en besvärlig och ofta onödig administration. Som exempel kan nämnas att Migrationsverket skulle behöva ha beredskap för att skriva in personer i mottagandesystemet på nytt och ordna boende. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten skulle behöva dra in utbetalningar av förmåner i samband med att uppehållstillstånd löper ut och därefter börja betala ut igen när uppehållstillstånd beviljas. Uppstår det fel kan det bli aktuellt med återkrav eller retroaktiva utbetalningar. För kommunerna kan det bli det svårt att planera mottagandet, inte minst när det gäller utbildningsinsatser i förskola, skola och gymnasieskola.

De konsekvenser för mottagandet av nyanlända som den tillfälliga lagen ger upphov till bör därför åtgärdas med utgångspunkten att personer som en gång fått ett uppehållstillstånd och som omfattas av olika delar av välfärdssystemet ska fortsätta att omfattas av försäkringar och förmåner ska kunna fortsätta att betalas ut tills dess att det finns ett lagakraftvunnet beslut om avvisning eller utvisning och en eventuell tidsfrist för frivillig avresa har löpt ut.

7 Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd

7.1 Den som ansöker om fortsatt uppehållstillstånd ska inte omfattas av mottagandesystemet på nytt

Regeringens förslag: Personer, vars rätt till bistånd enligt LMA har upphört, som har varit asylsökande och som har beviljats ett första tidsbegränsat uppehållstillstånd ska inte omfattas av LMA om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund, eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

Utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller som annan skyddsbehövande ska endast omfattas av

lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. om de inte är folkbokförda här i landet.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian innebär att även personer som har ansökt om uppehållstillstånd och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas i Sverige medan ansökan prövas ska omfattas av undantaget från LMA. Promemorians förslag till ändring i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. har en annan lagteknisk lösning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna är positiva till att behålla ett sammanhållet mottagande när tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel. Flera remissinstanser, t.ex. *Socialstyrelsen, Stockholms läns landsting, Göteborgs stad, Avesta kommun, Värnamo kommun, Ragunda kommun, Nordmalings kommun, Sandvikens kommun, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Svenska kyrkan* anför att förslagen underlättar för den enskilde att etablera sig i samhället. *Arbetsförmedlingen* välkomnar förslaget och menar att det kommer att bidra till minskad administration för berörda myndigheter och att myndigheten i större utsträckning kan ha fokus på etableringsuppdragets kärna kring arbete eller studier. Några remissinstanser, *däribland Svenska Röda Korset, SACO, Akademikerförbundet SSR och Växjö kommun* framhåller att de är kritiska till den tillfälliga lagen och att det finns negativa konsekvenser som inte åtgärdas med förslagen.

Flera av remissinstanserna, däribland *Advokatsamfundet, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Norrköpings kommun, Upplands-Bro kommun, Sandvikens kommun, Storfors kommun, Skövde kommun* och *Svenska kyrkan* anför att det behöver förtydligas vad som gäller för de personer som inte ansöker i tid och att informationen till enskilda måste vara tydlig. *Stockholms läns landsting* anför att personer som ansöker för sent blir tillståndslösa samtidigt som de har ett personnummer vilket kan försvåra hanteringen och registreringen inom vården. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att det i lagstiftningen bör klargöras vilken myndighet som ska ansvara för att information lämnas till de som är berörda. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att en sen ansökan kommer att kunna prövas av Migrationsverket och anser att det i vissa fall skulle kunna vara ursäktligt att en ansökan lämnas in för sent. Migrationsverket anser att det bör förtydligas när en ansökan ska anses ha kommit in och om myndigheten har ett ansvar att utfärda någon form av bevis för att en ansökan har kommit in i tid. Vidare anser verket att det bör övervägas om det finns behov av undantag från kravet på att ansökan ska ha kommit in i tid.

Förvaltningsrätten i Stockholm, *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att det bör klargöras vad som menas med samma grund och med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen. *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att en vårdnadshavare kan vistas i Sverige med uppehållsrätt och anser att det inte är rimligt att ett barn i en sådan situation skulle komma att omfattas av LMA. *Advokatsamfundet* anser att varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska omfattas av författningsförslagen.

Migrationsverket anför att personer som ansöker om ett fortsatt tillstånd först efter det att ett tidigare tillstånd har upphört att gälla även fortsättningsvis bör ha rätt till bistånd enligt LMA. Migrationsverket anser att förändringen av lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. riskerar att leda till tolkningsproblem och att det finns en risk att personer som är folkbokförda men ansöker om fortsatt tillstånd för sent endast får rätt till vård enligt den lagen och inte enligt HSL.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att folkbokföringslagen bör ändras så att personer som får avslag eller inte ansöker om ett fortsatt tillstånd ska avregistreras från folkbokföringen. Vidare anser SKL att även barn som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd ska omfattas av LMA. SKL anser också att det bör förtydligas vilka som avses i 1 § första stycket 3 LMA och att det bör klargöras vad som gäller för personer som beviljas kortare uppehållstillstånd än tolv månader. Migrationsverket pekar också på att de som beviljas uppehållstillstånd som är giltiga i mindre än tolv månader inte omfattas av LMA eller socialförsäkringsbalken vilket betyder att en kommun kan bli ansvarig för bistånd till dessa personer under lång tid.

Migrationsverket anför att det, utöver förslagen i promemorian, behövs ytterligare förändringar av LMA. Lagens 1 § bör formuleras om så att det anges att lagen omfattar personer som ansöker om asyl istället för personer som har ansökt. Vidare bör det övervägas om utlänningar som ansöker om spårbyte enligt 5 kap. 15 a § utlänningslagen bör uteslutas från personkretsen i 1 § LMA. Myndigheten vill också se en översyn av LMA med hänsyn till förslagen i promemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37).

Skälen för regeringens förslag: Personer som har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd av skyddsskäl omfattas enligt nuvarande ordning av LMA om de ansöker om ett nytt sådant uppehållstillstånd när det första tillståndet löper ut. De omfattas i en sådan situation också av lagen om hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.

För att undvika de negativa konsekvenser som kan uppkomma för den enskilde om det sker en återgång till mottagandesystemet eller till följd av att det är oklart vilket regelverk som ska tillämpas bör en asylsökande som regel endast omfattas av mottagandesystemet vid den första ansökan om uppehållstillstånd. Enligt 9 § LMA undantas vissa av dem som omfattas av lagen från rätten till bistånd enligt lagen när de ansöker om förlängning av ett tidigare uppehållstillstånd på i övrigt oförändrade villkor. Även om enskilda enligt den bestämmelsen undantas från rätten till bistånd anses de enligt praxis ändå omfattas av LMA vilket har betydelse för kommunernas rätt till ersättning (HFD 2013 ref. 83). Personer som har varit asylsökande och beviljats ett första tidsbegränsat uppehållstillstånd bör därför helt undantas från LMA när de ansöker om ett fortsatt uppehållstillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen. Flera remissinstanser har efterlyst förtydliganden av vad som avses med att ha sökt på samma grund. Regeringen vill inom ramen för detta lagstiftningsärende säkerställa att de som beviljas uppehållstillstånd som tidsbegränsas med stöd av den tillfälliga lagen kan få ett sammanhållet mottagande. I regel blir det fråga om skyddsbehövande som, när det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut kommer att ansöka om ett

nytt tillstånd på samma grund som tidigare eftersom skyddsbehovet i regel kommer att kvarstå. Det kan också handla om personer som kan beviljas ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen, t.ex. de som ansöker om permanent uppehållstillstånd på grund av arbete eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av studier. Regeringen anser inte, till skillnad från Sveriges Advokatsamfund, att varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska omfattas av bestämmelserna. SKL anser att det bör klargöras vad som gäller för personer som beviljas kortare uppehållstillstånd än 12 månader. Det förhållandet att personer ibland beviljas korta uppehållstillstånd och därmed inte kan folkbokföras är inget som har påverkats av den tillfälliga lagen, de situationerna har uppkommit även tidigare. Något skäl att ändra denna ordning finns inte. SKL anser att barn som bor hos vårdnadshavare med uppehållstillstånd ska omfattas av LMA. Barn som bor hos en vårdnadshavare med uppehållstillstånd omfattas enligt nuvarande ordning inte av LMA. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det inte är rimligt att barn som bor hos en vårdnadshavare med uppehållsrätt omfattas av LMA. Kammarrätten pekar på ett förhållande som gäller enligt de nuvarande bestämmelserna i LMA. Regeringen anser inte att det finns skäl för att ändra den nuvarande ordningen.

För att vara undantagen från lagens tillämpningsområde bör det krävas att den enskilde har ansökt om fortsatt uppehållstillstånd medan det tidigare tillståndet fortfarande gäller. En regel med en sådan innebörd bör införas i LMA. Flera remissinstanser har ifrågasatt kravet på att ha ansökt om fortsatt tillstånd innan det tidigare tillståndet har löpt ut. Huvudregeln i svensk rätt är att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresan. Det är därför inte lämpligt att införa undantag från kravet på att ha ansökt i tid. Precis som flera remissinstanser framför är det dock viktigt att enskilda från Migrationsverket och andra berörda myndigheter får tydlig information om vikten av att ansöka i tid. Regeringen ser dock inget behov att, som föreslås av *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet*, i lagstiftningen klargöra vilken myndighet som ska ansvara för att denna information lämnas, den frågan bör myndigheterna kunna hantera utan att det regleras i lag. Personer som inte ansöker om fortsatt tillstånd i tid kommer att omfattas av LMA och ha rätt till bistånd enligt den lagen. *Migrationsverket* anför att om bestämmelsen som undantar personer som har ansökt om en förlängning av ett tidigare uppehållstillstånd och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas i Sverige medan ansökan prövas (9 § LMA) upphävs innebär det att vissa tillståndssökande som tidigare inte hade rätt till bistånd kommer att få det om de inte ansöker i tid och anser att bestämmelsen bör finnas kvar. Regeringen instämmer i den bedömningen. Personer som har ansökt om uppehållstillstånd och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas i Sverige bör därför inte undantas från LMA och undantaget från rätten till bistånd enligt 9 § LMA bör finnas kvar.

Den som är folkbokförd i Sverige omfattas av HSL och tandvårds-lagen. För att tydliggöra att det enbart är dessa regelverk som ska gälla för en person som har beviljats ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring även under handläggningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd bör det i lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. införas en bestämmelse som undantar personer som är

folkbokförda i landet från lagens tillämpningsområde. Bestämmelsen bör utformas på så sätt att personer som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting eller annan skyddsbehövande ska omfattas av lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. om de inte är folkbokförda i Sverige. Regeringen anser inte att det finns något behov att förändra folkbokföringslagen som SKL har föreslagit. Migrationsverket lämnar förslag som går utöver det som föreslås i promemorian och anför att det vore önskvärt med en översyn av LMA med anledning av förslagen i promemorian Åldersbedömning tidigare i asylprocessen (Ds 2016:37). Regeringen anser inte att det finns behov av att göra några sådana ytterligare förändringar av LMA som Migrationsverket föreslår.

7.2 Tillgång till bosättningsbaserade förmåner enligt socialförsäkringsbalken

Regeringens förslag: Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner få fortsätta att lämnas utan hinder av att uppehållstillståndet har upphört att gälla, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås ska förmåner få lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska förmåner få lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian innehåller inte någon bestämmelse om situationen att en utlänning som fått avslag på sin ansökan har fått en tidsfrist för frivillig avresa.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna är positiva till förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, *Länsstyrelsen i Jönköpings län* och *Norrköpings kommun* anser att det behöver förtydligas vad som gäller för personer som inte ansöker om fortsatt uppehållstillstånd i tid och *Migrationsverket* anser att det bör övervägas om det finns behov av undantag från det kravet. Några remissinstanser, t.ex. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att det behöver förtydligas vad som avses med att ha ansökt om uppehållstillstånd på samma grund eller nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen. Sveriges advokatsamfund anser att bestämmelsen bör omfatta varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Migrationsverket anser att det bör övervägas om förmåner ska få betalas ut till dess att en eventuell tidsfrist att lämna landet har löpt ut. *Försäkringskassan* och *Pensionsmyndigheten* tillstyrker förslaget och påpekar att myndigheterna behöver få information från Migrationsverket för att kunna hantera

utbetalningen av förmåner i ärenden som omfattas av förslaget. Pensionsmyndigheten anför att rutinen kring informationsinhämtning mellan myndigheterna, främst Migrationsverket, redan finns uppbyggd och att det inte kommer att innebära några problem.

Skälen för regeringens förslag: Enligt socialförsäkringsbalkens bestämmelser får bosättningsbaserade förmåner lämnas till en person som enligt utlänningslagen behöver ha uppehållstillstånd tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla. Högsta förvaltningsdomstolen har gjort bedömningen att det innebär att ett uppehållstillstånd krävs för att kunna få bosättningsbaserade förmåner efter det att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har löpt ut (HFD 2016 ref. 43).

Om en person har beviljats ett uppehållstillstånd som innebär att han eller hon anses bosatt här i landet och därmed kan få tillgång till bosättningsbaserade förmåner kan det skapa stora problem för individen om han eller hon inte längre kan få sådana förmåner när tillståndet löper ut. Det är inte rimligt ur ett etableringsperspektiv. Vidare innebär det att kommuner och myndigheter skulle få ökade kostnader och en besvärlig och ofta onödig administration. Så länge en person vistas lagligt i Sverige bör möjligheten att kunna få förmåner finnas kvar. Det bör därför införas en regel i socialförsäkringsbalken som innebär att bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner får lämnas utan hinder av att ett uppehållstillstånd har upphört att gälla om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Huvudregeln i svensk rätt är att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresan. Det är därför inte lämpligt att införa undantag från kravet på att ha ansökt i tid. Precis som flera remissinstanser framför är det dock viktigt att enskilda från Migrationsverket och andra berörda myndigheter får tydlig information om vikten av att ansöka i tid.

För att omfattas av förslaget och därmed kunna få bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner bör gälla att ansökan ska avse ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. *Advokatsamfundet* anför att bestämmelsen bör omfatta varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Regeringen vill inom ramen för detta lagstiftningsärende säkerställa att de som beviljas uppehållstillstånd som tidsbegränsas med stöd av den tillfälliga lagen kan få socialförsäkringsförmåner beviljade och utbetalda även om deras ansökan om ett fortsatt uppehållstillstånd ännu inte har beviljats. I regel blir det fråga om skyddsbehövande som, när det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut kommer att ansöka om ett nytt tillstånd på samma grund som tidigare eftersom skyddsbehovet i regel kommer att kvarstå. Det kan också vara en person som kan beviljas ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen, t.ex. de som ansöker om permanent uppehållstillstånd på grund av arbete eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av studier. Regeringens anser inte att varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska omfattas av bestämmelserna.

I promemorian föreslås att förmåner ska få lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft om ansökan om uppehållstillstånd avslås. *Migrationsverket* anför att personer som har beviljats en tidsfrist för

frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen bör kunna få socialförsäkringsförmåner utbetalda fram till dess att tidsfristen har löpt ut. Regeringen delar den uppfattningen och bestämmelsen i socialförsäkringsbalken bör därför utformas så att förmåner kan betalas ut under tid som omfattas av en tidsfrist för frivillig avresa.

Försäkringskassan och *Pensionsmyndigheten* påpekar att myndigheterna behöver få information från Migrationsverket för att kunna hantera utbetalningen av förmåner i ärenden som omfattas av förslaget. Även om regeringen bedömer att myndigheternas befintliga rutiner för informationsinhämtning bör kunna användas även i detta syfte avser regeringen att följa detta och även överväga om det finns ett behov av författningsändringar för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppgifter.

7.3 Tillgång till studiestöd

Regeringens förslag: Studiehjälp och studiemedel ska få lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen.

Studiehjälp och studiemedel ska få lämnas till en studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd efter det att tillståndet har upphört att gälla om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har lämnats in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon av bestämmelserna i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås ska studiehjälp och studiemedel få lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om beslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska studiehjälp och studiemedel få lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian innehåller ingen reglering av hur länge studiehjälp och studiemedel får lämnas om en ansökan om fortsatt eller nytt uppehållstillstånd avslås.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna är positiva till förslaget. Flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, *Länsstyrelsen i Jönköpings län* och *Norrköpings kommun* anser att det behöver förtydligas vad som gäller för personer som inte ansöker om fortsatt uppehållstillstånd i tid och *Migrationsverket* anser att det bör övervägas om det finns behov av undantag från det kravet. Några remissinstanser, t.ex. *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* anser att det behöver förtydligas vad som avses med att ha ansökt om uppehållstillstånd på samma grund eller nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen.

Sveriges advokatsamfund anser att bestämmelsen bör omfatta varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Migrationsverket anser att förslaget riskerar att bli tandlöst om inte skollagen ses över så unga som byter kommun under asyltiden garanteras rätt att fullfölja utbildning på introduktionsprogram. *SKL* anser att även personer som får uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder bör omfattas. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* anför att det behöver förtydligas om studiestöd ska utgå till dess ett beslut om avslag på en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har fått laga kraft. *CSN* anser inte att det är en långsiktigt hållbar lösning att inhämta uppgifter från Migrationsverket inom ramen för befintlig teknik då tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel och anser att det bör förtydligas om det finns stöd i utlänningsdatalagen (2016:27) för *CSN* att inhämta uppgifter elektroniskt.

Skälen för regeringens förslag: Studiehjälp och studiemedel får lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Studiehjälp och studiemedel får lämnas utan att kravet på permanent uppehållstillstånd är uppfyllt om det finns särskilda skäl för det (2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen). I *CSN*:s föreskrifter och allmänna råd (*CSNFS 2006:7*) om utländska medborgares rätt till studiestöd finns exempel på vad som kan anses vara särskilda skäl. Ett exempel är om den studerande har fått uppehållstillstånd i Sverige som flykting, skyddsbehövande eller på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Även studerande som har fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till sådana personer omfattas.

Den som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsat enligt den tillfälliga lagen eller beviljats ett tidsbegränsat tillstånd enligt den lagen bör ha samma rätt till studiehjälp och studiemedel som personer som beviljas permanent uppehållstillstånd. Studiehjälp och studiemedel kan enligt gällande regelverk beviljas en person som saknar permanent uppehållstillstånd om det finns särskilda skäl. Eftersom tidsbegränsade tillstånd är huvudregel under den tillfälliga lagens giltighetstid bör det dock finnas en uttrycklig regel som anger att den som beviljas ett uppehållstillstånd med stöd av den tillfälliga lagen ska kunna beviljas studiehjälp och studiemedel. Rätten till studiehjälp och studiemedel bör även kvarstå när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut. Ett villkor bör dock vara att en ansökan om fortsatt eller nytt uppehållstillstånd har lämnats in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Huvudregeln i svensk rätt är att en ansökan om uppehållstillstånd inte får beviljas efter inresan. Det är därför inte lämpligt att införa undantag från kravet på att ha ansökt i tid. Precis som flera remissinstanser framför är det dock viktigt att enskilda från Migrationsverket och andra berörda myndigheter får tydlig information om vikten av att ansöka i tid.

För att omfattas av förslaget och därmed kunna få studiestöd ska ansökan avse ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. *Advokatsamfundet* anför att bestämmelsen bör omfatta varje ansökan om fortsatt

uppehållstillstånd. Regeringen vill inom ramen för detta lagstiftningsärende säkerställa att de som beviljas uppehållstillstånd som tidsbegränsas med stöd av den tillfälliga lagen kan få studiestöd beviljat och utbetalat även om deras ansökan om ett fortsatt uppehållstillstånd ännu inte har beviljats. I regel handlar det om skyddsbehövande som, när det tidsbegränsade uppehållstillståndet har löpt ut kommer att ansöka om ett nytt tillstånd på samma grund som tidigare eftersom skyddsbehovet i regel kommer att kvarstå. Det kan också handla om personer som kan beviljas ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i den tillfälliga lagen, t.ex. de som ansöker om permanent uppehållstillstånd på grund av arbete eller ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av studier. Regeringen anser däremot inte att varje ansökan om fortsatt uppehållstillstånd ska omfattas av bestämmelserna. Inte heller bör personer som får uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder omfattas av förslagen som *SKL* anser.

CSN anför att det bör framgå av studiestödslagen hur länge studiestöd får lämnas om ett beslut om fortsatt uppehållstillstånd avslås. Regeringen instämmer i *CSN*:s bedömning och anser att studiehjälp och studiemedel, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd avslås, bör kunna lämnas till dess att beslutet fått laga kraft. Om en person har beviljats en tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen bör studiestöd kunna lämnas fram till dess att tidsfristen har löpt ut i enlighet med vad regeringen föreslår när det gäller de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna.

Migrationsverket anser att förslaget riskerar att bli tandlöst om inte skollagen ses över. Gymnasieutredningen (*SOU 2016:77*) har bl.a. lämnat ett förslag om att förtydliga rätten att fullfölja introduktionsprogram vid en flytt till en annan kommun. Förslagen bereds för närvarande i Utbildningsdepartementet. I skollagen anges denna rätt tydligt vad gäller de nationella programmen.

8 EU-medborgare i mottagandesystemet

8.1 Mottagande av EU-medborgare som ansöker om asyl

8.1.1 Gällande regler om EU-medborgare som söker asyl

I protokoll (nr 29) om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater (1997) (asylprotokollet) regleras hur en asylansökan från medborgare i andra medlemsstater ska behandlas. Enligt protokollet får asylansökningar från medborgare i andra medlemsstater prövas i tre särskilda fall. Alla fall avser exceptionella situationer. Det första fallet gäller då en medlemsstat i enlighet med artikel 15 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna, förkortad Europakonventionen, har anmält att staten i fråga vidtar åtgärder som

innebär avvikelser från skyldigheterna enligt konventionen. De båda övriga undantagen handlar om olika stadier av suspensionsförfarandet som regleras i Fördraget om Europeiska unionen. EU:s regeringschefer har möjlighet att, efter att Europaparlamentet har lämnat sitt samtycke, besluta att en medlemsstat har åsidosatt principerna om frihet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Därefter är det möjligt att frånta medlemsstaten en del av de rättigheter som medlemskapet ger. Om ett sådant suspensionsförfarande pågår mot en medlemsstat får andra medlemsstater pröva asylansökningar från det landets medborgare. Varje medlemsstat har enligt protokollet rätt att ensidigt besluta att pröva en asylansökan. Om det sker ska rådet omedelbart underrättas och ansökan behandlas med utgångspunkten att den är uppenbart ogrundad.

EU-medborgare omfattas inte av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU av den 26 juni 2013 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (mottagandedirektivet). Direktivet omfattar tredjelandsmedborgare och statslösa personer som har lämnat in en asylansökan som ännu inte har avgjorts slutligt (art. 2). Däremot omfattas asylsökande EU-medborgare av LMA (1§).

8.1.2 Den fria rörligheten för arbetstagare och för icke-aktiva migranter

EU:s direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) reglerar unionsmedborgares rätt till inresa, uppehåll och likabehandling. För arbetstagare är rätten till uppehåll och likabehandling i princip utan inskränkningar. För personer som inte arbetar och som avser att stanna längre än tre månader ställs krav på att ha tillräckliga tillgångar för att man inte ska bli en orimlig belastning för det sociala biståndssystemet i värdlandet samt på att ha heltäckande sjukförsäkring.

I rörlighetsdirektivets artikel 24.1 finns en likabehandlingsprincip som gäller för alla unionsmedborgare. Den mottagande medlemsstaten är dock inte skyldig att bevilja socialt bistånd under de första tre månader som unionsmedborgare har rätt att uppehålla sig utan krav i andra medlemsstater eller under den längre tid som arbetssökande har uppehållsrätt (art. 24.2). I övrigt är rätten till likabehandling kopplad till att man fortfarande uppfyller kraven för uppehållsrätt, dvs. att man har tillräckliga tillgångar för att inte bli en belastning för landets sociala biståndssystem. EU-domstolen har i målet C-140/12 *Brey* definierat socialt biståndssystem som ”samtliga biståndssystem som inrättats av offentliga myndigheter oavsett om det är på nationell, regional, eller lokal nivå, och som sådana personer vänder sig till som inte förfogar över tillräckliga tillgångar för att försörja sig och sin familj, och därför riskerar att belasta de offentliga medlen i den mottagande medlemstaten under den tid de vistas där och att påverka nivån på det bistånd som denna stat totalt kan ge”, vilket torde vara en bredare definition än enbart bistånd enligt socialtjänstlagen.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen tillämpas när personer rör sig mellan medlemsstaterna. Med sociala trygghetssystem avses socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen samt hälso- och sjukvården. Förordningen syftar bl.a. till att fastställa i vilket land personen ska vara försäkrad och att garantera personerna likabehandling och att intjänade rättigheter inte förloras. EU-domstolen har i en rad avgöranden slagit fast att det är förenligt med EU-rätten att ställa krav på uppehållsrätt för att bevilja sociala förmåner till unionsmedborgare som inte är ekonomiskt aktiva (se t.ex. C-140/12 som nämns ovan, C-333/13 *Dano* och C-308/14 *Kommissionen mot Förenade Kungariket*).

8.2 Huvudregeln bör vara att EU-medborgare undantas från LMA

Regeringens förslag: Medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen ska omfattas av LMA endast om det finns synnerliga skäl för det.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har ingen invändning mot förslaget. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda Barnen och Svenska Röda Korset* avstyrker förslaget och *Sveriges advokatsamfund* ställer sig kritiskt till det. *SKL* anser att regeringen måste utreda hur asylsökande EU-medborgares försörjning ska tillgodoseas under handläggningen av ansökan och att försörjningsansvaret inte får övervältras på kommunerna. *Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar* förespråkar att kravet i vart fall bör sänkas från synnerliga till särskilda skäl. *Rädda Barnen* ser en risk att förslaget inte är förenligt med Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) och anser att det skulle utgöra diskriminering att utesluta asylsökande barn från rätt till boende och dagersättning enbart på grund av deras nationalitet. *Svenska Röda Korset* anser att förslaget riskerar att medföra att EU-medborgare i praktiken förvägras rätten att söka asyl eftersom de saknas möjlighet att klara sitt uppehälle under asylprocessen. *Svenska Röda Korset* och *Sveriges advokatsamfund* efterfrågar vägledning i fråga om vad som kan anses utgöra synnerliga skäl. *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter behovet av den föreslagna särbehandlingen av EU-medborgare.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom EU-medborgare som ansöker om asyl i Sverige omfattas av LMA skrivs de in i mottagandesystemet vilket innebär rätt till bistånd i form av bl.a. boende. Enligt asylprotokollet ska dessa EU-medborgares asylansökningar som utgångspunkt betraktas som uppenbart ogrundade och kan därför avgöras snabbt av Migrationsverket. EU-medborgare har enligt utlänningslagen rätt att vistas i Sverige under tre månader så länge som de inte utgör en orimlig belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen (2001:453) (8 kap. 9 §). Detta innebär att ett beslut om att avslå en EU-

medborgares asylansökan inte kan förenas med ett beslut om avvisning eller utvisning under den tiden.

Rätten till bistånd enligt LMA upphör om uppehållstillstånd ges. I fall då uppehållstillstånd inte beviljas upphör rätten, om det handlar om ett barn eller en barnfamilj, då personen lämnar landet. Detsamma gällde tidigare även för vuxna. Sedan den 1 juli 2016 upphör rätten till bistånd enligt LMA för vuxna utan barn när ett beslut om avvisning eller utvisning har fått laga kraft (11 §). En EU-medborgare som skrivits in i mottagandesystemet får alltså inte något sådant beslut som gör att rätten till bistånd upphör och kan fortsätta att vara inskriven under förhållandevis lång tid efter det att han eller hon har fått avslag på sin asylansökan. Den genomsnittliga inskrivningstiden för EU-medborgare i mottagandesystemet var 692 dagar den 19 september 2016.

Syftet med LMA är att ge dem som söker asyl i Sverige möjlighet att vistas i Sverige under den tid som ansökan prövas. Tredjelandsmedborgare har enligt Sveriges internationella åtaganden rätt att söka asyl när de befinner sig i Sverige och mottagandedirektivet reglerar vilka krav som ställs på EU:s medlemsstater när det gäller mottagande av asylsökande. När det gäller asylsökande från andra medlemsstater i EU är förhållandena annorlunda. Sådana personer har visserligen rätt att uppehålla sig i Sverige men om de ansöker om asyl har de enligt asylprotokollet som regel inte rätt att få sin ansökan prövad. Om ansökan trots det prövas är utgångspunkten att den är uppenbart ogrundad.

EU-medborgare omfattas inte av mottagandedirektivet. Det finns alltså inget krav på medlemsstaterna att ge bistånd t.ex. i form av boende till asylsökande från andra medlemsstater. EU-medborgare har rätt att vistas i Sverige på den grunden att de är EU-medborgare men det ger inte per automatik rätt till sociala förmåner av olika slag. Praxis från EU-domstolen går snarare i den riktningen att medlemsstaterna har rätt att begränsa tillgången till olika förmåner för EU-medborgare som utnyttjar den fria rörligheten utan att arbeta. Mot den bakgrunden saknas skäl att ge EU-medborgare det bistånd i form av boende, dagersättning och särskilt bidrag som andra asylsökande har rätt till enligt LMA om det inte råder en sådan undantagssituation som anges i asylprotokollet. Regeringen bedömer, till skillnad från *Svenska Röda Korset*, att förslaget att undanta asylsökande EU-medborgare från rätten till bistånd enligt LMA inte inskränker rätten att söka asyl i Sverige. Regeringen anser inte heller att förslaget kan anses stå i strid med barnkonventionen som *Rädda Barnen* befarar. Förslaget är utformat i enlighet med hur EU-rätten föreskriver att en ansökan om asyl från EU-medborgare ska hanteras. Regeringen anser inte att barnkonventionens bestämmelser innebär att barn i de aktuella situationerna måste ha rätt till bistånd enligt LMA. Som *Sveriges Kommuner och Landsting* har påpekat har kommunerna enligt socialtjänstlagen ett ansvar för att enskilda i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Regeringen vill särskilt betona att socialtjänstlagen föreskriver ett särskilt ansvar för barn och unga. Socialnämnden måste i varje enskilt fall bedöma vilket stöd eller skydd enligt socialtjänstlagen ett barn behöver. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen tillkommer som regel de som har sitt egentliga boende och hemvist i kommunen men också de

som vistas mer tillfälligt i en kommun, dock kan omfattningen av biståndet påverkas av om det är en mer tillfällig vistelse.

Eftersom asylprotokollet medger att en asylansökan från en EU-medborgare prövas i vissa exceptionella undantagssituationer bör det finnas en möjlighet för EU-medborgare att erhålla bistånd enligt LMA i sådana undantagssituationer. Regeringen anser att dessa situationer täcks av rekvisitet synnerliga skäl och att det inte bör vara tillräckligt att det finns särskilda skäl för att få bistånd. En bestämmelse som innebär att EU-medborgare endast omfattas av LMA om det finns synnerliga skäl bör därför tas in i lagen.

9 Mottagande av personer som ska överföras enligt Dublinförordningen

9.1 Det som gäller enligt LMA vid avvisning och utvisning ska även gälla vid beslut om överföring

Regeringens förslag: Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av LMA.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. *Svenska Röda Korset* anser att kretsen av biståndsberättigade i LMA inte bör inskränkas och att barn och barnfamiljer inte bör omfattas av förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat (Dublinförordningen) syftar till att fastställa vilket land som ansvarar för att pröva en asylansökan. Det innebär att en person som ansöker om asyl i Sverige kan överföras till en annan medlemsstat om den staten anses vara ansvarig för att pröva ansökan enligt förordningen. Det är Migrationsverket som fattar beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Enligt utlänningslagen gäller det som föreskrivs i lagen vid avvisning och utvisning i tillämpliga delar också för beslut om överföring enligt Dublinförordningen (1 kap. 9 §). Det innebär t.ex. att Migrationsverkets beslut om överföring kan överklagas (14 kap. 3 §).

Någon bestämmelse som motsvarar 1 kap. 9 § UtL finns inte i LMA. Frågan om det även utan en sådan bestämmelse går att jämställa ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen med ett beslut om avvisning eller utvisning har prövats av domstol. Kammarrätten i Göteborg har i tre domar kommit fram till att det saknas lagstöd för att jämställa

beslut om överföring med beslut om avvísning eller utvisning (se Kamarrätten i Göteborgs domar den 29 oktober 2015 i mål nr 5711–5713-15). Migrationsverket överklagade domarna till Högsta förvaltningsdomstolen som inte beviljade prövningstillstånd. Det innebär att möjligheten att enligt 10 § fjärde stycket LMA sätta ned dagersättningen för en person som utan giltigt skäl vägrar att medverka till åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvísning eller utvisning ska kunna verkställas inte kan användas vid ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Inte heller bestämmelserna om att rätten till bistånd enligt lagen i vissa fall upphör när beslutet om avvísning eller utvisning får laga kraft (11 §) eller för att någon håller sig undan så att ett beslut om avvísning eller utvisning inte kan verkställas (12 §) kan tillämpas i ärenden om överföring enligt Dublinförordningen.

Ett beslut om överföring enligt Dublinförordning innebär ett beslut om avlägsnande från Sverige och är på många sätt jämförbart med ett beslut om avvísning eller utvisning. Bestämmelserna i LMA som rör beslut om avvísning eller utvisning handlar om att underlätta verkställigheten av sådana beslut. Samma resonemang gör sig gällande även när det gäller beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen bör därför anses som ett beslut om avvísning eller utvisning vid tillämpningen av LMA. Regeringen anser alltså att en bestämmelse med den innebörden bör tas in i LMA. *Svenska Röda Korset* anser att barn och barnfamiljer inte bör omfattas av förslaget. Regeringen har samma uppfattning. Eftersom förslaget innebär att det som gäller för beslut om avvísning eller utvisning också ska gälla för beslut om överföring kommer det undantag för barn och barnfamiljer som gäller enligt 11 § LMA också att gälla för beslut om överföring.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2017.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inga invändningar mot förslaget och bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så att de gäller när de först meddelade uppehållstillstånden som tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen löper ut. Den tillfälliga lagen började gälla den 20 juli 2016, vilket innebär att den tidigaste tidpunkten för detta är den 20 augusti 2017. Lagändringarna föreslås mot den bakgrunden träda i kraft den 1 augusti 2017. Det bedöms inte finnas behov av några övergångsbestämmelser.

11 Kostnader och andra konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen som helhet bedöms inte medföra ökade kostnader för staten. Eventuella ekonomiska konsekvenser ryms inom befintliga budgetramar. Förslagen bedöms ha positiva samhälls-ekonomiska effekter i övrigt och även ha positiv effekt när det gäller möjligheten att uppnå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms ligga i linje med de jämställdhetspolitiska delmålen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* påpekar att den tillfälliga lagen innebär en ökad handläggningskostnad eftersom handläggningsmomenten är fler i ärenden med tidsbegränsade uppehållstillstånd. *Pensionsmyndigheten* anser att det förenklar för myndigheten att kunna fortsätta att betala ut de bosättningsbaserade förmånerna under Migrationsverkets handläggningstid. Den minskade administrationen leder till lägre kostnader per ärende. *CSN* bedömer att utbetalningar av studiestöd kommer att öka något men det kommer inte att vara fråga om någon stor ökning av kostnaderna.

Advokatsamfundet anser att det saknas en egentlig barnkonsekvensanalys när det gäller förslaget om att undanta EU-medborgare från LMA.

Skälen för regeringens bedömning

Ekonomiska konsekvenser

Syftet med förslagen som gäller ett sammanhållet mottagande trots den tillfälliga lagen är att garantera ett sammanhållet mottagande när tidsbegränsade uppehållstillstånd blir huvudregel. Ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och landsting ska vara oförändrad även om det uppstår ett glapp mellan tidsbegränsade uppehållstillstånd. För kommuner och landsting innebär förslagen i denna del därför inga konsekvenser jämfört med hur mottagandet har sett ut tidigare då permanenta uppehållstillstånd beviljades som huvudregel. Förslagen innebär inte heller några skyldigheter för kommunsektorn som påverkar självbestämmanderätten. Förslagen innebär att kostnader och merarbete avseende administration kan undvikas hos berörda myndigheter och kommuner. De myndigheter som främst påverkas av förslagen är Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och CSN.

När det gäller Migrationsverket innebär förslagen att ökad administration och merarbete till följd av att personer på nytt ska skrivas in i mottagandesystemet kan undvikas. För Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens del innebär förslagen att myndigheten kan fortsätta att betala ut bosättningsbaserade förmåner utan att behöva administrera uppehåll i de fall det uppstår ett glapp mellan uppehållstillstånd. CSN får genom förslagen ett tydligt lagstöd för att fortsätta att betala ut studie hjälp och studiemedel. Arbetsförmedlingens arbete med etableringsin-

satser för nyanlända underlättas av att det finns en kontinuitet när det gäller deltagarnas boende och försörjningsmöjligheter. När det gäller tillgången till de aktuella förmånerna i sig innebär förslagen att den ordning som tidigare har gällt för nyanlända kan behållas. Förslagen innebär att de förmåner som tillkommer personer med uppehållstillstånd kommer att betalas ut även till personer vars tidsbegränsade uppehållstillstånd har upphört att gälla förutsatt att de har ansökt om ett fortsatt uppehållstillstånd, dels under det glapp som kan uppstå innan ett fortsatt tillstånd beviljas, dels under den tid som det tar innan ett beslut om att avslå en ansökan om fortsatt tillstånd får laga kraft eller en tidsfrist för frivillig avresa löper ut. Detta medför kostnader för staten när det gäller etableringsuppdraget och bosättningsbaserade förmåner, som inte skulle ha uppstått utan förslagen. Dessa kostnader är mycket svåra att med säkerhet bedöma. Om förslagen inte skulle genomföras skulle emellertid i stället kostnader för bistånd enligt LMA, inklusive logi, för samma tider uppstå. Därutöver tillkommer, om förslagen inte genomförs, kostnader för det merarbete som en sådan ordning skulle innebära för myndigheterna. *Pensionsmyndigheten* anser att förslagen leder till minskad administration och därmed lägre kostnader per ärende. Regeringens sammantagna bedömning är att förslagen som helhet inte medför ökade kostnader för staten. Eventuella ekonomiska konsekvenser rymms inom befintliga budgetramar.

Förslagen om att endast i undantagsfall ge EU-medborgare bistånd enligt LMA och att jämställa beslut om överföring enligt Dublinförordningen med beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av LMA bedöms medföra kostnadsbesparingar för staten genom att anslagen 1.1 *Migrationsverket* och 1.2 *Ersättningar och bostadskostnader* under utgiftsområde 8 *Migration* belastas i mindre utsträckning. Förslaget när det gäller EU-medborgare kan få ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Eftersom förslaget berör ett mycket begränsat antal personer är det fråga om endast marginella kostnader.

Samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt

Ett sammanhållet mottagande bedöms vara en förutsättning för effektiva etableringsinsatser för nyanlända invandrare. I den mån förslagen på så sätt bidrar till snabbare etablering i arbete eller förbättrad matchning på arbetsmarknaden uppstår positiva samhällsekonomiska effekter. Det är dock svårt att göra några beräkningar av dessa effekter på förhand.

Konsekvenser för möjligheten att uppnå de integrationspolitiska målen

Integrationspolitikens övergripande mål är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. En viktig inriktning för området är att främja nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Tidsbegränsade uppehållstillstånd innebär med nu gällande regelverk att nyanlända växelvis kommer att tillhöra olika system och få sämre möjligheter att försörja sig. Påbörjade etableringsinsatser riskerar då att behöva avbrytas för att sedan påbörjas igen om personen beviljas ett fortsatt uppehållstillstånd. Förslagen syftar till att motverka detta och bedöms därför ha en positiv inverkan på möjligheten att uppnå de integrationspolitiska målen.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män

Betydligt fler män än kvinnor söker asyl i Sverige. Även om förslagen är könsneutralt utformade kommer därför fler män än kvinnor att påverkas av förslagen i promemorian. Uppföljningar av etableringsinsatser visar att kvinnor deltar i mindre omfattning i arbetsplatsförlagda eller arbetsinriktade insatser och att färre kvinnor än män arbetar då etableringsplanen upphört att gälla. Det kan därför antas att kvinnor är mer beroende än män av att socialförsäkringsförmåner och andra förmåner kan fortsätta att betalas ut utan att det uppstår glapp. Kvinnor är i allmänhet den största gruppen mottagare av bosättningsbaserade förmåner och dessa förmåner hindrar inte heller en arbetsinriktad etablering. Ett sammanhållet mottagande bedöms också ha betydelse när det gäller att utforma insatser på ett sätt som gör att fler kvinnor kan delta i arbetsinriktade etableringsinsatser. Förslagen berör fler män än kvinnor, men fler kvinnor än män är mottagare av bosättningsbaserade förmåner. Utifrån detta bedöms förslagen ligga i linje med de jämställdhetspolitiska delmålen.

Konsekvenser för barn

Förslagen om ett sammanhållet mottagande innebär att familjer som har fått uppehållstillstånd och som har bosatt sig i en kommun inte riskerar att behöva flytta igen på grund av ekonomiska problem. Det innebär att barnen kan få en kontinuitet i sin utbildning på förskola och skola. Det kan ha varit nödvändigt för familjen att flytta redan under ansökningstiden på grund av Migrationsverkets tillgång till anläggningsboenden och det är därför särskilt viktigt ur ett barnperspektiv att ge förutsättningar för stabilitet och kontinuitet efter det att uppehållstillstånd har beviljats. Det är också viktigt ur ett barnperspektiv att föräldrar ges goda förutsättningar att etableras i det svenska samhället. Förslagen bedöms kunna bidra till detta.

När det gäller förslaget om att undanta EU-medborgare från LMA kan nämnas att bland den grupp EU-medborgare som ansöker om asyl i Sverige finns såväl ensamstående föräldrar som makar med barn. Ett fåtal ensamkommande barn finns också representerade i gruppen. Förslaget innebär negativa konsekvenser för de barn som nu omfattas av mottagandesystemet och som direkt kommer att påverkas av förändringen. Nuvarande ordning innebär att familjer finns kvar i mottagandesystemet, i många fall i anläggningsboenden, under lång tid trots att de fått avslag på sin asylansökan. Trots att förslaget för de barn som idag omfattas av LMA kan få negativa konsekvenser är bedömningen att det är en rimlig ordning att EU-medborgare som huvudregel inte ska ingå i mottagandesystemet. Enligt EU-rätten har EU-medborgare vissa rättigheter när de bor eller vistas i ett annat EU-land. Vidare föreskriver socialtjänstlagen ett särskilt ansvar för barn och unga. Socialnämnden måste i varje enskilt fall bedöma vilket stöd eller skydd ett barn behöver. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Även förslaget som gäller överföringsbeslut enligt Dublinförordningen kommer att påverka barn, både de som befinner sig i Sverige med sina föräldrar eller andra vårdnadshavare och ensamkommande barn. En motsvarande bestämmelse finns i utlänningslagen. Barn som omfattas av ett

beslut som innebär att ett annat EU-land ska pröva barnets ansökan gynnas inte av att en överföringsprocess drar ut på tiden. Samtidigt kommer det undantag som idag finns för barn och barnfamiljer i 11 § LMA när det gäller avvisnings- och utvisningsbeslut att gälla även i dessa fall.

12 Författningskommentar

12.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

5 kap.

12 § Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får bosättningsbaserade förmåner lämnas utan hinder av att tillståndet har upphört att gälla, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Förmåner enligt första stycket lämnas inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om förmånerna är av motsvarande karaktär.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner får lämnas till personer som behöver ha ett uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av *andra stycket*, som är nytt, framgår att bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner får lämnas utan hinder av att ett uppehållstillstånd har upphört att gälla om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen med tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Begreppet samma grund ska förstås i vid bemärkelse och avser t.ex. skyddsbehov, anhöriginvandring eller studier. Det kan t.ex. vara fråga om att en person som fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande på nytt ansöker om uppehållstillstånd som skyddsbehövande. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att

utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Ändringen i tredje stycket är endast redaktionell.

12.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

1 § I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka som omfattas av lagen.

Paragrafen ändras på så sätt att regleringen i hittillsvarande tredje och fjärde styckena flyttas till första och fjärde styckena i den nya 1 a § och hittillsvarande femte stycket till den nya 1 b §.

1 a § *Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.*

Utlänningar som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater omfattas av denna lag endast om det finns synnerliga skäl för det.

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt denna lag har upphört omfattas inte av lagen om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen (2005:716) omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

personkrets som omfattas av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1 och 8.2.

Första stycket motsvarar tredje stycket i hittillsvarande 1 §.

Av *andra stycket* framgår att utlänningar som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater omfattas av lagen endast om det finns synnerliga skäl för det. Synnerliga skäl föreligger om det är fråga om sådana exceptionella undantagssituationer då en asylansökan från en EU-medborgare får prövas enligt protokoll (nr 29) om asyl för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater (1997). Det kan också handla om att en sådan undantagssituation kan antas vara nära förestående.

Av *tredje stycket* framgår att utlänningar, vars rätt till bistånd enligt LMA har upphört, som har varit asylsökande och beviljats ett första tidsbegränsat uppehållstillstånd normalt inte omfattas av lagen. Förutsättningarna för detta är att de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och att ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Begreppet samma grund kommenteras i författningskommentaren till 5 kap. 12 § socialförsäkringsbalken.

Fjärde stycket motsvarar fjärde stycket i hittillsvarande 1 §.

1 b § 1 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

Paragrafen, som är ny, motsvarar femte stycket i hittillsvarande 1 §.

1 c § Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvísning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om betydelsen av ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 9.1.

Av paragrafen framgår att ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen vid tillämpning av lagen ska anses som ett beslut om avvísning eller utvisning. Det innebär att rätten till bistånd upphör när ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen får laga kraft eller när någon håller sig undan så att ett sådant beslut inte kan verkställas. Det undantag för barn och barnfamiljer som gäller enligt 11 § kommer också att gälla för beslut om överföring. Även bestämmelsen i 10 § om möjlighet att sätta ned dagersättning kan tillämpas i ärenden om

överföring enligt Dublinförordningen. Hänvisningen till Dublinförordningen avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, en s.k. dynamisk hänvisning.

12.3 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

2 kap.

4 § Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Paragrafen innehåller bestämmelser om till vilka personer som studiehjälp får lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen.

4 a § Studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får

studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om när studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Av paragrafen framgår att studiehjälp till en studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får lämnas även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Begreppet samma grund kommenteras i författningskommentaren till 5 kap. 12 § socialförsäkringsbalken. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

3 kap.

4 § Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om till vilka personer studiemedel får lämnas. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Fjärde stycket ändras på samma sätt som 2 kap. 4 § fjärde stycket, se författningskommentaren till den bestämmelsen.

4 a § Studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen

(2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiemedel lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiemedel lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om när studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Paragrafen innehåller motsvarande bestämmelser som 2 kap. 4 a § innehåller i fråga om studiehjälp, se författningskommentaren till den paragrafen.

12.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

4 § Denna lag omfattar utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser *och som inte är folkbokförda här i landet,*

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen.

Sådana utlänningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte *en* utlänning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka som omfattas av lagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

Ändringen i *första stycket 1* innebär att utlänningar som har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser och som är folkbokförda inte på nytt omfattas av lagen om de ansöker om ett fortsatt uppehållstillstånd.

Ändringarna i andra stycket är endast redaktionella.

12.5 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

29 kap.

2 § Med bosatt i landet avses i denna lag den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Som bosatt i landet ska vid tillämpningen av denna lag anses även den som inte är folkbokförd här men som

1. omfattas av 1 § första *stycket* eller 1 a § första *stycket* lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

2. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716),

3. har rätt till utbildning eller annan verksamhet enligt denna lag till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiz, å andra sidan, om fri rörlighet för personer,

4. är familjemedlem till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning eller som avses i 4 § lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall och som inte omfattas av 3, eller

5. vistas här utan stöd av myndighetsbeslut eller författning.

Har ett beslut om avvisning eller utvisning meddelats mot någon som avses i andra stycket 1 ska denne fortfarande anses vara bosatt i Sverige på den grunden till dess att han eller hon lämnar landet. Om den som avvisats eller utvisats håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas ska personen dock anses som bosatt i Sverige på den grund som anges i andra stycket 5.

Begränsningar i rätten till utbildning för dem som avses i andra stycket följer av 3 §.

I paragrafen redogörs för vilka personer som vid tillämpning av skollagen ska anses vara bosatta i landet.

Ändringen i *andra stycket 1* är en följdändring som motiveras av att 1 § tredje stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. flyttas till den nya 1 a § i den lagen.

Sammanfattning av departementspromemorian Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd (Ds 2016:45)

I promemorian lämnas förslag till ändringar i lagen om mottagande av asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. som innebär att den som ansöker om ett fortsatt uppehållstillstånd innan det tidigare tillståndet löper ut inte ska återgå till mottagandesystemet hos Migrationsverket eller till en mer begränsad rätt till vård. Det lämnas också förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och studiestödslagen som innebär att bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner samt studiehjälp och studiestöd ska kunna betalas ut även om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har upphört att gälla om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd lämnas in innan tillståndet löper ut. Förslagen syftar till att kunna behålla ett sammanhållet mottagande när tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lag med begränsningar av möjligheten att beviljas uppehållstillstånd i Sverige som gäller sedan den 20 juli 2016 är huvudregel. Ett sammanhållet mottagande gynnar enskildas möjlighet till etablering i samhället och minskar den administrativa bördan för flera myndigheter och kommuner.

I promemorian lämnas också förslag till ändringar i LMA som innebär att EU-medborgare endast ska omfattas av lagen om det finns synnerliga skäl och att ett beslut om överföring enligt Dublinförordningen ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpning av lagen.

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 12 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.
12 §⁶

Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får bosättningsbaserade förmåner lämnas utan hinder av att tillståndet har upphört att gälla om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Förmåner enligt första stycket lämnas dock inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om förmånerna är av motsvarande karaktär.

⁶ Senaste lydelse 2010:110

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

dels att 1 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 a - 1 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller
3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

I 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får

¹ Senaste lydelse 2010:532

anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommandebarn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

1 a §

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

Utlänningar som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater omfattas av denna lag endast om det finns synnerliga skäl för att de ska omfattas av lagen.

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 och 3 som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt denna lag har upphört omfattas inte av lagen om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

1 b §

1 2 och 3 §§ finns särskilda bestämmelser om mottagande av barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från

båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare (ensamkommande barn). Bestämmelserna är tillämpliga endast så länge barnet är att anse som ensamkommande.

I c §

Ett beslut om överföring enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös har lämnat in i någon medlemsstat (omarbetning) (Dublinförordningen) ska anses som ett beslut om avvisning eller utvisning vid tillämpningen av denna lag.

9 §²

Bistånd enligt 17–19 §§ lämnas till utlänningar som avses i 1 § första stycket 3. Bistånd lämnas dock inte, om ansökan om uppehållstillstånd avser endast en förlängning av ett tidigare tillstånd på i övrigt oförändrade villkor.

Bistånd enligt 17–19 §§ lämnas till utlänningar som avses i 1 § första stycket 3.

² Senaste lydelse 1994:137

Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)

dels att 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 4 a § och 3 kap. 4 a § med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §[†]

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller som har beviljats enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

4 a §

Studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd

[†] Senaste lydelse 2013:608

med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

3 kap.

4 §²

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),
2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller
3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om *den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller som har beviljats enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för det.*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

4 a §

Studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd

² Senaste lydelse 2013:608

med stöd av någon bestämmelse i Bilaga 2
lagen (2016:752) om tillfälliga
begränsningar av möjligheten att
få uppehållstillstånd i Sverige och
ansökan har kommit in till
Migrationsverket innan det tidi-
gare tillståndet har upphört att
gälla.

Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Denna lag omfattar utläningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser,
2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,
3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller
4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen.

Sådana utläningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats beslut om avvísning eller utvisning. Det gäller dock inte utläning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

Utläningar som avses i första stycket 1 ska inte omfattas av denna lag om de är folkbokförda i Sverige och ansöker om ett fortsatt uppehållstillstånd på samma grund som ett tidigare tillstånd eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

¹ Senaste lydelse 2013:647.

Efter remiss har yttrande över departementspromemorian Ett sammanhållet mottagande med tidsbegränsade uppehållstillstånd (Ds 2016:45) avgetts av Riksdagens ombudsmän (JO), Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, Migrationsverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Uppsala universitet (Juridiska fakulteten), Centrala studiestödsnämnden, Diskrimineringsombudsmannen, Arbetsförmedlingen, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges advokatsamfund, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, Rädda barnen, Svenska Röda Korset, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Arjeplog kommun, Avesta kommun, Göteborgs stad, Hedemora kommun, Huddinge kommun, Malmö stad, Mullsjö kommun, Nordmalings kommun, Norrköpings kommun, Nynäshamns kommun, Ragunda kommun, Sandvikens kommun, Skövde kommun, Stockholms stad, Storfors kommun, Strömstads kommun, Upplands-Bro kommun, Vänersborgs kommun, Värnamo kommun, Växjö kommun, Åmåls kommun, Stockholms läns landsting och Region Skåne.

Följande instanser har erbjudits att lämna yttrande men inte kommit in med något: Amnesty International – Svenska sektionen, Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR), UNHCR:s regionkontor för de baltiska och nordiska länderna, UNICEF Sverige, Alingsås kommun, Bodens kommun, Kalix kommun, Lindesbergs kommun, Piteå kommun, Rättviks kommun, Tomelilla kommun, Uppsala kommun, Vilhelmina kommun, Västra Götalandsregionen, Norrbottens läns landsting och Landstinget i Värmland.

Därutöver har Akademikerförbundet SSR, SACO och Svenska kyrkan kommit in med yttranden.